

KISGRAFIKA

'93/2

Megjelenik egy évben négyszer
a József Attila Kulturális és Szociális Alapítvány
támogatásával

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre” Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület;

Felelős kiadó: dr. Vida Klára ügyvezető titkár, szerkeszti: dr. Arató Antal,

tördelőszerkesztő: dr. Naszályi Gábor

László Anna rézkarca (C3)

TARTALOM

László Anna művészete

Elhunyt Kékesi László grafikusművész

Közelítő sorok Lajos Ferenc művészetéhez

A barátság jegyében: László Gyula és Fery Antal kisgrafikái

HÍREK, SZEMLE, KÖNYVESPOLC

212. JDEZET 178. oldalban

LÁSZLÓ ANNA MŰVÉSZETE

A Szegeden élő László Anna grafikusművész gyűjteményes kiállítását rendezte meg Palásthy Lajos 1993. februárjában az ELTE tanári klubjában. Megnyitása 3-án, a KBK szokásos összejövetelén történt. A tárlat régi adósságot törlesztett, ugyanis az idestova negyed százada alkotó és az utóbbi évtizedben jelentős kisgrafikai munkásságot kifejtett művésznőnek Budapesten ez volt az első kiállítása. Hasonlóképpen hiányt pótol ez az írás is, mivel lapunk László Annának eddig mindössze három ex librisét közölte és a műveivel kapcsolatos eseményekről is csupán a hírek között történt említés. A budapesti kiállítás gazdag anyaga, jó művészi színvonala indokoltá teszi, hogy a fiatal művész munkásságával a kiállítás látogatóin kívül lapunk olvasói is megismerkedjenek.

Szentesen született 1946-ban. A szegedi művészeti szakközépiskola után az ottani Tanárképző Főiskola magyar-rajz szakát végezte el 1970-ben. Később kiegészítő szakképzésben magyartanári oklevelet szerzett a József Attila Tudományegyetemen. Jelenleg is Szegeden él, ahol tanárként dolgozik: nyomdász-tanulók elméleti képzését végzi.

A Főiskolán Vinkler László volt a mestere, aki jó pedagógiai érzékkel tanítványait az önkifejezés útjára irányította, mondván: „Nem akarom, hogy tanítványaim engem tanuljanak meg.” Mestereként említi még Tóth Sándort és Kopasz Mártát is, akik számára a művésszé válást elősegítették. A főiskola óta több, mint két évtized telt el s a mesterektől függetlenné válás eredményeit, a megteremtett egyéni világát azóta 10 önálló kiállításon mutathatta meg a közönségnek. Tárlatai közül négyet Szegeden, kettőt Szentesen, a többi Nagymágocson, Szentmihálytelken, Mindszenten és Veszprémben rendezték meg.

Budapesti kiállításán a kisgrafika-gyűjtők számára legnagyobb élményt kétségtelenül az ex libriseivel és alkalmi grafikáival való találkozás jelentette, hiszen itt a napjainkra 130 darabot meghaladó ilyen alkotásainak mintegy felét, pontosan 66 kisgrafikát láthatott a közönség. Ezeknek az alkotásoknak a híre megelőzte a kiállítást: dr. Lenkey István már 1987-ben felhívta a művésznő igényes kisgrafikáira a figyelmet. Ugyanis közreműködésével ekkor jelent meg a hajduhadházi könyvtár kiadásában László Anna kisgrafikai alkotásjegyzéke, mely az 1980-tól készített 104 mélynyomású ex libris és alkalmi grafika adatait tartalmazza. (Az azóta készült lapok adatait cikkünk végén közöljük, így az érdeklődők számára a grafikusművész eddigi teljes adatsora elérhető.)

Tóthné László Anna kisgrafikáit rézkarc-technikával (C3) készíti. A lemezek mérete ritkán haladja meg a 100 x 100 millimétert, ezért a lapok a műfaj követelményeinek jól megfelelnek. Talán magyartanári képesítésének tulajdonítható, hogy témaválasztásában szívesen fordul az irodalomhoz. Janus Pannonius, Petőfi Sándor, Szendrey Júlia, Tompa Mihály, Arany János mellett a világirodalom nagyjairól is megemlékezik lapjain. Témaköre bővülésének, egyben telitalálatnak is tekinthetjük a *Szegedi Pantheon* címmel alkotott rézkarc-sorozatát, melyen e nagymúltú város kultúrájának olyan jeles személyiségeit idézi elénk, mint Radnóti Miklós, Szent-Györgyi Albert, Vaszy Viktor, Móra Ferenc, vagy az 1986-ban elhunyt és országsszerte kevésbé ismert szobrász, Tápai Antal. (Az egészséges lokálpatriotizmus eme grafikai megnyilvánulásainak folytatását érdeklődéssel várjuk.)

A művésznő egyik korábbi kiállításának megnyitásakor dr. Pál József a JATE Bölcsészkarának dékánja hívta fel a figyelmet azokra az alkotásaira, melyeken múltbeli, számára vonzó mesterek alkotásaihoz fordul s azok egy-egy részletét kis változtatással, vagy változatlanul építi be saját alkotásába. Ilyen törekvései

nek eredményeként jelenik meg kisgrafikáin – igen kulturált áttételben – Michelangelo Dávid-feje, Lucas Cranach arképe, Dürer Madonnája. E sorok írója számára a legrokonszenvesebb ezek között az a rézkarc, melyet fia, Tóth Zoltán részére készített s melyen Van Gogh képeinek elemei ötvöződnek. A háttérben a provánszi képekről ismert tanya vonalai rajzolódnak ki, az előtérben, festőkellékekkel felszerelve, maga Vincent, a festő halad, képeiről ismert testtartással, nehézkes, rogyadozó léptekkel. A szegedi művész az átvett elemekből ragyogó szintézist teremtett, meggyőzően idézve Van Gogh képeinek szellemét, hangulatát.

Kisgrafikáinak további, nagyobb csoportjába sorolhatók azok a lapok, melyeken a természet iránti szeretetét, rajongását nyilvánítja ki. Ezeken a komponáló készség és a technikai felkészültség biztonsága alkotói fantáziával párosul. Egy-egy szál virág, magányos fa megjelenítésétől a széles horizontú tájábrázolásokig terjed ez a skála. Ezek között olyan vonzó alkotások szerepelnek, mint a Kundermann Jenő részére készült *Szeptember végén* feliratú, vagy a mindössze 55 × 65 milliméter méretű, vízparti öreg fát, csónakot ábrázoló lap, Rosta Gábor nevével. A táji elemek képeznek ízesen megfogalmazott háttérrel a Cranach-pályázatra beküldött négy rézkarcának egyikén.

(Ezt, a nagy német festő címerét is bemutató lapját a pályázati kiállítás pompás katalógusában is reprodukálták.) Természetábrázolásának egyik gyöngyszeme a Palágyi Tivadar részére készült könyvjegy, amely három, egy töről nőtt vízparti fát ábrázol, s – kis mérete ellenére – a természet nagyszerűségét hirdeti.

Hasonlóképpen jól állja meg a helyét a művész az olyan feladatok megoldásakor is, amikor történelmi korok hangulatát kell a rézlemez viszonylag szűk felületén elővarázsolnia. Ezekre példa a görög-érmes Kalbfuss-lap, a tiszai „bögös” hajót ábrázoló címeres ex libris, vagy a Bocskay Istvánt idéző emléklap.

László Anna kisgrafikái nemcsak itthon, hanem külföldön is ismertek, megbecsültek. Igényes munkáival az utóbbi évek több nemzetközi exlibris-pályázatán (Pinocchio, Cranach, Utrecht '86, Como, Cortona) vett részt. Bizonyára ez is hozzájárul ahhoz, hogy több neves külföldi gyűjtő, így Herbert Ott, Lippóczy Miklós, Mario de Filippis, Alma Petz, Herbert Schwarz kérte fel őt kisgrafikák készítésére. A szegedi grafikusművész rézkarcai ezért kultúr-diplomáciai küldetést is teljesítenek: kultúránk hírét viszik tovább, szerete a világon.

Kisgrafikáinak áttekintése után szólnunk kell még a budapesti kiállításon bemutatott egyéb alkotásairól is. Nagyméretű, szabad grafikai – tusrajzok, monótipiák, színes ceruzarajzok és vegyes technikájú kompozíciók – a valóságelvűség rokonszenves megnyilatkozásai. Nem bocsátkozik formalista kísérletekbe, hanem a reneszánsz nagy klasszikusai iránt érzett tisztelet, hagyományörzés jellemzi ezeket a munkáit is. Közülük egy jelképnek is tekinthető: az *In memoriam Vinkler László* című ceruzarajza a bravúros rajztudás mellett az alkotó harmóniára való törekvéséről is beszél.

A bemutatott hat zománcképének alkotásával nem vált hűtlenné grafikus vénájához. Más művész hasonló rendeltetésű zománcképein harsogó színek uralkodnak. Ő ebben is a maga útját járta: az alapozó színek teljesen visszafogottak, a felületbe karcolt vonalak szépségével, rajzosságával éri el célját, fejezi ki nőiesen finom eszközökkel mondanivalóját.

A művésznő munkásságát már eddig is többen, sokféle megvilágításban méltatták. Dr. Lenkey István az említett alkotásjegyzék előszavában a lapokból áradó gyöngédséget, tiszta érzelmeket hangsúlyozta. Tandi Lajos egy kiállítási megnyitójában a kifejezésbeli őszinteséget értékelte. Szántó Tivadar a részleteket is hűségesen figyelembe vevő, míves rajzosságot becsülte kisgrafikáin. Művészetét nem beszegett végű szöttesnek tekinti, hanem olyan alkotói folyamatnak, melyen a szabadon futó szálak még további szép mintákat sejtetnek.

Nem mondták el még róla, s ezt a hiányt e sorok írója ez alkalommal pótolja, hogy tekintélyes kisgrafikai életműve László Annát – fiatal kora ellenére – a legkiválóbb honi exlibris-művészek közé emelte. Napjainkban nincs még egy olyan grafikusnő, aki ilyen

nagy számú és tegyük hozzá: ilyen magas színvonalú rézkarc ex librist alkotott volna. Sikeres budapesti kiállításán olyan rokonszenves, szerény alkotóművészt ismerhettünk meg, akitől a jövőben további jó műveket várnak a kisgrafika barátai.

Dr. Soós Imre

LÁSZLÓ ANNA KISGRAFIKAI ALKOTÁSJEGYZÉKE

Az alkotásjegyzék első része 1987-ben jelent meg Hajduhadháztégláson *László Anna ex librisei és alkalmi grafikái* címmel. A Földi János Nagyközségi Könyvtár által indított kisgrafikai sorozat 6. számának bevezetését Imolay Lenkey István írta. Ő állította össze az alkotásjegyzéket is, melyben összesen 104 kisgrafika adata szerepel, s amelynek folytatását közöljük.

Megjegyezzük, hogy valamennyi itt leírt lap rézkarc: C3. A sorozam utáni rövidítések: Ex=Ex libris, Alk=Alkalmi grafika. A következő rovatban a lap tulajdonosának neve, majd a grafika témája vagy egyéb azonosító adat olvasható. A méretek milliméterben: magasság x szélesség.

1987

105.	Exl.	Krajcsi Tiborné	Petőfi Sándor: Est	85 × 115
106.	Exl.	Eötvös Károly Megyei Könyvtár	In memoriam E.K.	72 × 98
107.	Exl.	Dr. Boros Edit	Szőlős Madonna	107 × 80
108.	Exl.	Dr. Katona Gábor	Nő hajóval	83 × 60
109.	Exl.	Tóth Zoltán	In memoriam Radnóti	93 × 73
110.	Alk.	Boldog új évet, 1988	Táj virággal	108 × 73
111.	Alk.	In memoriam Herbert Ott	Portré	100 × 82
112.	Alk.	In memoriam Herbert Ott	Grafika – részlet	100 × 76

1988

113.	Exl.	Norbert Lippóczy	Rózsa	65 × 87
114.	Exl.	Szilágyi/dr Bánki	Dürer Madonna részl.	106 × 88
115.	Exl.	Dr. Sás Mihály	Michelangelo: Ádám teremtése (részl.)	68 × 105
116.	Exl.	Király Zoltán	Nagy L.: Mennyező	100 × 68
117.	Exl.	Csopak Tája Tsz.	Szőlőtőke	105 × 75
118.	Exl.	Vértes Miklós	Faágak	90 × 73
119.	Exl.	Dr. Tardos Mária	Virág	104 × 83
120.	Exl.	Rostásék	A rög gyermeke	
121.	Exl.	Máriássy Mihályné	Gémesi Eszter 1901–1985	85 × 107
122.	Alk.	Országos KBK Találkozó Szeged, 1988.	In memoriam Szent; Györgyi Albert	100 × 88
123.	Exl.	Dr. Katona Gábor	Szeged látképe	Ø 80
124.	Exl.	Dr. Vída Klára	Virág, kis hajóval	90 × 60
125.	Exl.	Tóthpál István	Móra Ferenc emlékére	93 × 82
126.	Alk.	Újévi lap, szöveg nélkül.	In memoriam Bethlen G.	103 × 80
127.	Exl.	Salone del Libro 1989, Torino	Városi Madonna	73 × 100
128.	Exl.	Veleso, 1989	Kapcsolat könyv	95 × 78
129.	Alk.	The Mountain and their Flora	Táj virággal	72 × 98
130.	Alk.	25 Jahre Kreis- und Autobibliothek, Kronach, 1964–1989	Veleso '89	72 × 98
131.	Alk.	25 Jahre Kreis- und Autobibliothek, Kronach	Címer	78 × 88
132.	Exl.	Mario de Filippis	Nyitott könyv	72 × 90
			Charlie Chaplin	83 × 70

1990

133.	Alk.	23. Internationaler Exlibris Congress Mönchengladbach, 1990	90 × 68	
134.	Exl.	Pardubice 650 let	Torony	Ø 68
135.	Exl.	Pardubice 650 let	Tájkép várral	Ø 70

Elhunyt Kékesi László grafikusművész

Noha tudtunk a betegségeiről, bíztunk, bizakodtunk a mindenkori felépülésében, mint ahogy az sikerült is neki a Csepel Galériában megrendezett emlékező kiállítás után. Ennek megnyitójára a kórházból jött ki, ám ezt követően nemcsak újabb kiállításain találkozhattunk vele és kedves feleségével, hanem egyesületi összejöveteleinken is. Továbbra is rendületlenül alkotott, mindig újabb és újabb lapokkal lepte meg tisztelőit. Most hirtelen távozása után érezhetjük csak igazán, hogy mit veszítettünk, mit vesztett a mai magyar exlibris-művészet (és bélyegművészet), amely-

nek kiemelkedő, nemzetközileg is elismert személyisége volt. Ezt a veszteséget már csak egyetlen módon pótolhatjuk: emlékének, munkásságának további népszerűsítésével, feltárásával és felmutatásával.

Egyesületünk tagjai, barátai, tisztelői nevében – osztozva a család fájdalmában – megrendülten búcsúzzunk Tőle. Ám ne legyen ez végső búcsú, hanem fogadjuk szeretettel (s éljünk is vele) utolsó ajándékát, meghívását, a gyászjelentésen közölt üzenetét:

HA KERESTEK,
AZ IBOLYÁK KÉK MOSOLYÁBAN TALÁLTOK
ÉS A MADARAK ESTI, PUHA RÖPTÉBEN –

HA INTENEK A FÁK, AZ IS ÉN VAGYOK
MERT BENNE VAGYOK AZ ALKONYI SZELLŐBEN –

ÉS BENNE A NAPOKBAN ÉS ÉJSZAKÁKBAN
KARNYÚJTÁSNYIRA, MINT A PISLOGÓ CSILLAGOK

ELMENT. DE NE SÍRJATOK,
ELŐTTE SZABAD MÁR MINDEN ÚT,
FÖNTRŐL CSAK REÁNK MOSOLYOG,

– S MOST NEKI ÁLL MODELLT AZ ÚR.

Kékesi László utolsó rajzát nézegetve...

A nem hagyományos formátumú és tartalmú gyászjelentés címlapján egy ceruzarajz. Kékesi László utolsó rajza, vázlata.

Témáján gondolkodva talán Jób könyve. Maradjunk ennél. Jób szenvedéseit ábrázolja, amint gyötrelmei mélypontján, meleg hamuban ülve, vakargatja fekélyes sebekkel borított testét – és hisz. Hisz és bízik Istenben, nagy, lélekölő fájdalmai ellenére.

Magától értetődik, hogy a művész saját helyzetét jeleníti meg. Őt is kínozza a fájdalom, tudatában van gyógyíthatatlan betegségének, talán közeli halálának is. (Torokszorító érzés volt, amikor kiállításának megnyitóján magnóról üdvözölte a barátait: még arra is vigyázva – hiszen minden művész egy kicsit (?) exhibicionista – hogy a jó „entree” se maradjon ki.)

Ez a sorsába belenyugvó Jób. Az a hit, amivel Istenre bízta valaki a sorsát. (Milyen szívesen hinnék én is az örökkévalóságban, de ahol megjelenik egy angyal, sőt ördög, az én hitem visszavonul.) Gondolom, az ördög-angyal párost ő is csak inkább rajzolta, ám istenhite mély és őszinte volt. És ez a hit és bizalom az emberek iránt is élt benne.

Irigylésre méltó családi háttérrel, a klasszikus nagy család szeretetével és kohéziós erejével bírt. A nagy családhoz tartoztak még a barátok, a kollégák és a szomszédok. Az embertások.

Nem lehetett úgy felmenni hozzájuk, hogy ne marasztalják a látogatót egy kávéra, italra, felajánlva ebédet és a házigazda türelmét is, aki határidős munkái ellenére mindig szakított időt vendégeire.

Miközben vicceltünk, beszélgettünk, a konyhában egy szomszéd néni öntötte ki a levest (vagy éppen a lelkét) a ház asszonyának. Kékesi hányszor tett szemrehányást: „Itt méssz el a ház előtt s nem ugrasz fel hozzánk!” Szabadkoztam, hivatkoztam elfoglaltságaimra, holott amíg nekem nem volt időm rá, neki mindig volt a számomra.

Talán a tudat, hogy holnap, a jövő héten, a nyáron, majd ha arra járok – hiszen olyan közel lakunk egymáshoz – halasztotta el hosszabb beszélgetéseinket.

Aztán zavarni sem nagyon akartam. Tudtam menyire elfoglalt. Éppen én ne értem meg, hogy megrendelése van holnapra, holnaputánra, és nem biztos, hogy örül a felcsörtetőknek.

Pedig ő örült. Örült annak az embernek a szeretetével és hitével, aki tudja, hogy szükségünk van egymásra, a barátokra, a kollégákra. Szükségünk van a másik ember meghallgatására. El kell viselni a másik bánatát, örömet, sikerét is, hogy a miénk is meghallgattassék – még akkor is, ha a művészek között a kolléga sikere nem mindig földöntúli boldogság.

Kékesiéknél mindenki meghallgatásra talált. Azt hiszem, ennek köszönhetik népes baráti társaságukat.

Nézzük ismét a rajzot! Jézus (Isten) alakja határozott. A szenvedő Jób hiába van az előtérben, határozatlan, másodlagos. Ez az Én másodrendűsége, hiszen a példabeszédek főszereplője mindig az Isten.

Kékesinél a család a legfontosabb. Megteremtette egy nagy család anyagi biztonságát. És ezért szinte mindig dolgozott. (Igaz egy művészt nem kell sajnálni, nála a munka és a szórakozás határeset, könnyen átcsaphat az egyik a másikba.)

EX LIBRIS

KÉKESI L

Kékesi László linómetszete (X3)

Kékesi, ha kikapcsolódott, ex libriseket tervezett, linót metszett. A freskófestéstől küzdötte le magát a bélyegig – mondogatta tréfásan. Könnyedén, simán oldotta meg a téma esszenciális lényegét. Linómetszetein és aquatintáin készített üvegablak terveket – mesterien.

Nem csinált rézmetszetet. A repesztés technikáját házasította össze az aquatintával. Ennek lényege, hogy a megporzott felületet addig kell simítani a polírvassal, amíg plasztikus nem lesz. Fizikailag sem

Kékesi László linómetszete (X3)

könnyű munka, mert az ember uja elzsibbad, amire elkészül. Hippokratesz-feje, amit a Pécsi Orvostudományi Egyetem emléklapjára tervezett, egy gyöngyszeme ennek a technikának.

A hatvanas évek felé még festegettem. Csináltunk is hárman egy kiállítást „felszabadulásunk” valamelyik évfordulójára. Ezen – Kékesi rajzai mellett – az én olajképeim is szerepelhettek. Ekkor sok jó tanácsot kaptam tőle.

A tervező osztályon szokás volt a saját készítésű újsó lapok ajándékozása. Laci bátyám egy ilyen alkalommal beszélt rá – jóindulatúan figyelve és segítve első próbálkozásaimat – hogy foglalkozzam az ex librisselel.

Kékesi Lászlónak köszönhetem, hogy kisgrafikus lettem.

Utolsó munkáját nézegetve, a rajz vázlatosságán, odavetettségén gondolkozva látom: nem keresgéli a vonalakat, határozottan, kiérlelt szakmai tudással alakítja figuráit. Már majdnem minden a helyén van, ha halványan is, de a helyén.

Nagyon tudott rajzolni. Mindig irigyen figyeltem félelmetes rajztudását, azt, hogy milyen biztos kézzel kanyarította vonalait. Sok lapjának leánya, DEDY volt a műsája.

Szabad idejében, a hivatali fej-húsdarálóból kilépve, rajzolt egy sorozatot *Après-midi d'un faune* címmel. Stílusosan Ravelt füttyörészve rajzolgatta a faun kópés, pajzán kalandjait. Nagyon szerettem ezt a sorozatot. Mögötte állva lesem kezének minden mozdulatát, ahogy születnek a nimfák a könnyed, vidám ceruzája nyomán. És közben jókat nevtünk egy-egy szellemes, csattanós anekdótáján.

Nekem ez a Kékesi László marad meg az emlékezetemben.

VÉN Z.

MŰHELY

PLÁGIUM? PLÁGIUM?

Plágium (latin eredetű szó):

Idegen szellemi alkotás részbeni vagy teljes eltulajdonítása; idegen műnek (műrészletnek) saját névvel való közlése. Bakos Ferenc: *(Idegen szavak és kifejezések szótára.)*

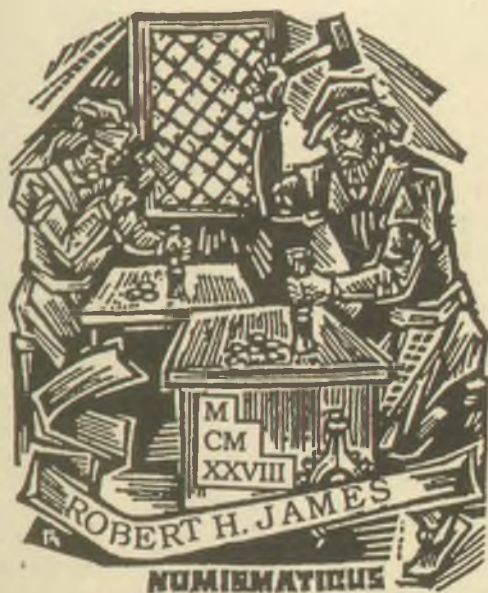
Egy németországi éremgyűjtő és exlibris-barát a közelmúltban nem éppen örvendetes küldeményvel lep-
te meg Fery Antal grafikusművésznket. Egy xerox-
másolaton viszontlatta saját fametszetét. A meglepe-
tést az okozta, hogy azon nem annak a gyűjtőnek a
neve szerepelt, akinek az ex libris egykor készült. Va-
laki – a német gyűjtő közlése szerint egy tengerentú-
li grafika-barát – az alkotó tudta és beleegyezése nél-
kül s a gyűjtő érdekeit semmibe véve a saját nevét il-
lesztette bele abba a fametszetbe, amely Fery Antal al-
kotásjegyzékében az 592. sorszámmon szerepel és ere-
detileg Szigeti István részére készült 1969-ben. E szer-
zői jogtiprást súlyosbítja az a körülmény, hogy az így
kisajátított fametszet már egy német exlibris-kiadvány
címlapján is szerepelt.

Fery Antal mester a reá jellemző derűs nyugalom-

mal fogadta a hírt. Ugyan mi mást tehetett volna, hi-
szen az INTERPOL napjainkban keményebb ügyek-
kel van elfoglalva. Talán a kisgrafika felértékelődésé-
nek is tekinthető, hogy ma már nemcsak a dollár-
bankjegyeket és ötezer forintosainkat, hanem az ex
librist is hamisítják.

Szerencsére a művész kétezernél több fametszetű
kisgrafikájával kapcsolatban ez volt az első plágium
és talán az is megnyugtató, hogy ez sem Magyaror-
szágon történt. Mindenesetre amikor ezt az esetet szó-
vátesszük, igazat kell adnunk a hírt közlő német gyűj-
tőnek, aki az eljárásról így összegezte véleményét:
Schweinerei! (A nálunk is gyakran használt német ki-
fejezés fordítását ezúttal mellőzzük.)

Dr. Soós Imre

Fery Antal fametszete (X2)

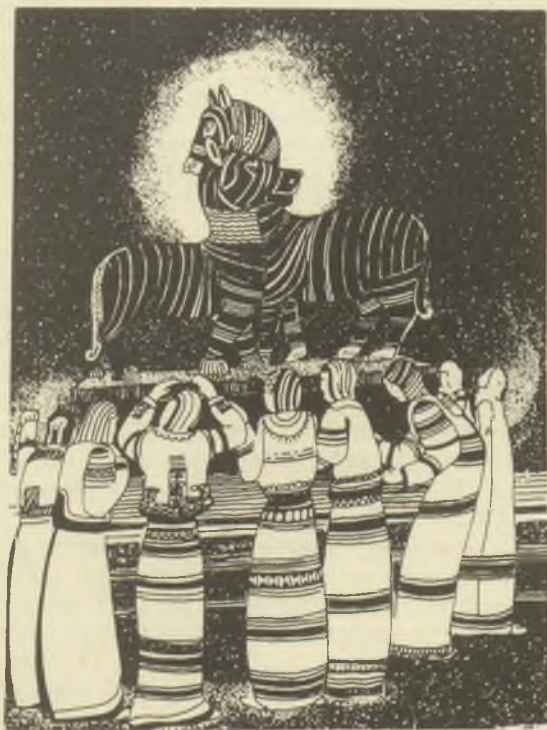

Fery Antal fametszete (X2)

Fery Antal mester 1993. június 12-én töltötte be 85. életévét.

Ez alkalomból szeretettel köszöntjük
és kívánjuk jelenlegi megromlott egészségi állapotából
a mielőbbi teljes felgyógyulást.

Közelítő sorok Lajos Ferenc művészetéhez

Bálvány
Lajos Ferenc rajza (P1)

Pogány templom
Lajos Ferenc rajza (P1)

Lajos Ferenc festő- és grafikusművész munkásságáról olvasóink a közelmúltban több alkalommal is tájékozódhattak a lapunkban. Életművének megismerése, megértése és elismerése természetesen nemcsak számunkra, hanem a mai magyar művészeti közélet számára is tanulságokat kínál. Ennek egyik újabb eseménye a művésznak a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban rendezett gyűjteményes kiállítása. A reprezentatív kiállítást Banner Zoltán művészettörténész rendezte, megnyitotta dr. Simon Imre, a Békés Megyei Közgyűlés elnöke. Hagyományainkat tekintve a következőkben idézhetnénk a megnyitó beszédből vagy a házigazda, dr. Szabó Ferenc múzeumigazgató kommentárjaiból. Úgy véljük azonban, hogy a bevezető gondolatoknak akkor felelünk meg legjobban, ha az eredeti forráshoz, Lajos Ferenchez fordulunk. A tárlatra ugyanis egy kisebb tájékoztató került kiadásra, melynek beköszöntőjét *A kiállítás vendégeihez* címmel Lajos Ferenc írta. (A kiadvány egyébként – lapunk 1992-3. száma nyomán – közli a művész grafikai mappáinak és az általa illusztrált kiadványoknak a jegyzékét is.) A következőkben ebből a beköszöntőből idézünk:

„Alkotásaim az első illusztrációtól a mai napig egy külön világot képviselnek. Kerestem, kutattam a magyarság önkifejeződésének útját a néphagyományokon keresztül. Ez az egyetlen út, hogy a magunk ere-

deti alkotásaival egyenrangú társai lehessünk az egyetemes európai kultúrának.

Szakítani kell azokkal a gyakorlatokkal, amelyek egy úgynevezett modern stílus szolgai másolatát jelentik. Magamról és a művészetről vallott nézetem, hogy nem ars poeticát kell teremteni, hanem mítoszt. Ezt bővebben kifejtettem gödöllői kiállításom katalógusában, az „Alkotás és genetika” című írásomban.

A mítoszteremtés alapja bennünk van, benne fészkel abban a mikrovilágban, mely a szemünk mögött tárolódik. Az ott születő impulzusok szemünk előtt a makrovilágba vetítődnek ki és ott formálódhatnak látvánnyá, vagy más alkotási formává. Csak a mikrovilágunkból kiindult indítás adhatja saját lelki világunk arculatát, tehát eredetiségét. Ha a külső világ befolyásolja a bennünk megindult alkotó energiákat, azok csaknem minden esetben elszürkítőleg hatnak. Minél erősebb a külső nyomás, annál jobban beszűkül az önálló alkotó akarat. A külső, idegen világ vonzásába kerülve utánzóvá, epigonokká válhatunk. Ez vezérelt egész életemen keresztül és ez adta alkotásaimnak különös arculatát. Talán sok embernek idegen ez a világ, de mindenekfelett hű maradok életem munkásságához, mert zsinórmértéke a bibliai idézet:

„Légy hű mindhalálig és neked adom az életnek koronáját.”

A barátság jegyében: László Gyula és Fery Antal kisgrafikái

Az *Új Magyarország* című napilap karácsonyi körkérdésére válaszolva említette meg – többek között – László Gyula festő- és grafikusművész, régészprofesszor, hogy éppen a linómetszetű újságváltozatok lapjainak a szétküldésével foglalatoskodik. Emlékeztetve korábbi jászági kapcsolatainkra – amikor számos grafikáját adományozta a jászberényi könyvtárnak – kérttem, hogy küldjön egyet nekem is a linómetszetből: örömmel közölnénk azt a lapban, esetleg az ex librisről és készítéséről szóló megjegyzéseivel együtt. Postafordultával érkezett a megtisztelő válasz: a linómetszetből már csak xerox másolatot tud küldeni (reméljük jól sikerül majd a reprodukálása), de örömmel küldi ex libriseit. (Ex libris Molnár János – Kecskemét, 1970, P1, 85 × 62 mm; Ex libris Dr. Bakondi Béla, 1983, P1, 80 × 102 mm.) Mint írja: „Magam nem művelem ezt a műfajt, csak barátságból csinálók egyet-egyet, mint Bakondi Béláét is, amelyből véletlenül találtam a fiókomban, így nem tudok neked küldeni vallomást a kisgrafikáimról sem...”

Ezt követően – ez év januárjában – került sor a 83 esztendő, Széchenyi-díjas alkotó reprezentatív kiállításának a bemutatására az Országos Széchenyi Könyvtárban. Ekkor dedikáltathattam legújabb, Arckép és kézírás (Bp. 1992. Új Horizont) című kötetét,

László Gyula rajza (P1)

amely 61 jeles kortársának a portréját (mint a szerző bevezetőjében olvashatjuk: jellemképét) tartalmazza az ábrázolt személyiség egy-egy kéziratának a bemutatásával együtt. Ezt az egyedülálló (600 rajzból válogatott!) sorozatot nézegetve fedeztem fel a Berda Józsefet ábrázoló, 1955-ben készült rajz köré rótt szövegek között könyvjegyművészetünk doyenjének és feleségének a kézírását is: Fery Antal, mint tanú, Feryné. (Itt említem meg, hogy egy másik aláíró, Jankovich Ferenc költő neve, a kép alatti szedett, nyomdai szövegben tévesen, Jankovics Tamásként szerepel.)

Nos, e baráti kapcsolatokhoz fűződő s azt tanúsító grafikákon eltűnődve érdemes megemlítenünk, hogy Fery Antal is készített több portrét Berda Józsefről, sőt – hogy még teljesebb legyen a kör – László Gyula számára fametszetű ex librist is készített. (Ld. Ex libris László Gyula, 1981. X2, 67 × 95 mm, op. 1492.)

Arató Antal

László Gyula rajza (P1)

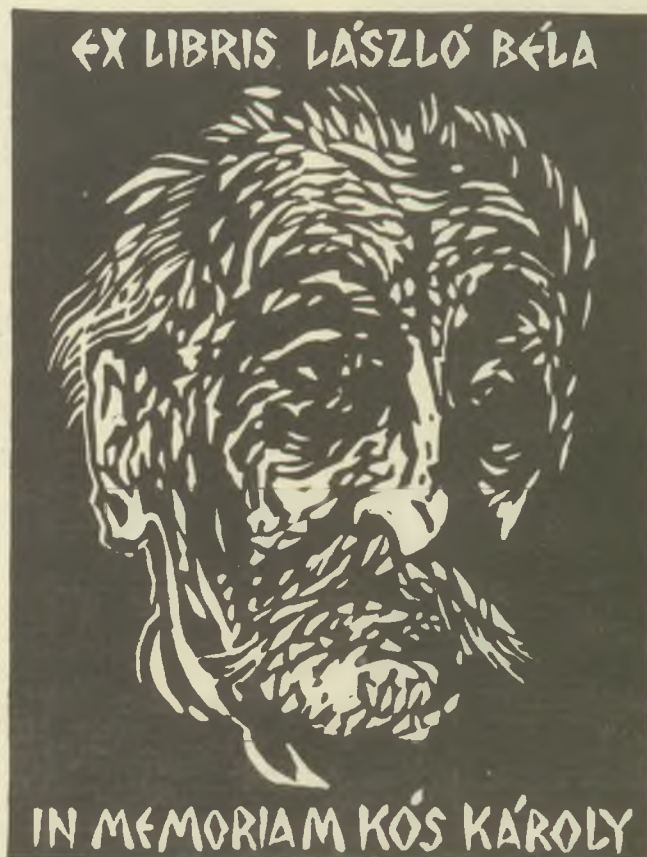
László Gyula linómetszete (X3)

Kós Károly portréi kisgrafikákon

Legutóbbi számunkban bemutattuk *Fery Antal* Kós Károlyt ábrázoló portré-metszeteit s egyúttal kértük a gyűjtőtársakat a jeles erdélyi polihisztort megjelenítő további kisgrafikák beküldésére. Kicsi a világ: *Mayer József* gyűjtőtársunk újabb *Fery*-metszettel (op. 1637,

1983, 75 × 110 mm) egészítette ki a sorozatot. A másik metszet készítője *Vincze László* marosvásárhelyi grafikus (op. 161, 1988, 115 × 90 mm).

Várjuk a további küldeményeket!

Vincze László linómetszete (X3)

Fery Antal fametszete (X2)

BEMUTATJUK SIMÓ MARGITOT

Az Aradon élő grafikusművész 1988 óta foglalkozik sokszorosító grafikával. Már ugyanebben az évben – a hidegtűvel készített lapok kategóriájában – első díjat nyerte az Eminescu-centenárium alkalmával szervezett nagyváradai országos kiállításon. Tavaly díjat kapott a gyulai nemzetközi Dürer-pályázaton, s a Bákó Megyei Könyvtár exlibris-pályázatán is. Ez a könyvtár szinte minden évben rendez kisgrafikai kiállítást. Idén – a könyvtár alapításának 110. évfordulóján – a helyi születésű *Georghe Bacovia* íróra, szimbolista költőre emlékeznek. A bemutatott lapok közül az egyik erre a pályázatra készült, míg a tollrajz egy korábbi alkotás. Grafikáira egyaránt jellemző a kedves és fanyar humor, a tömör kifejezésmód, amelynek során az egy vagy több alakos kompozíciók minden esetben tovább nőnek az ábrázolt tárgyi valóság, személyiség megjelenítésén. Különösen szabad grafikái készítetik a nézőt sokféle, „szabad” asszociációra. Reméljük Simó Margit újabb ex libriseivel egyre gyakrabban találkozhatunk majd a hazai és külföldi kiállításokon.

(A. A.)

Simó Margit (C5)

Simó Margit rajza (P1)

HÍREK

Marczali Kiss József festőművész kiállítása nyílt meg április 29-én Budapesten. A tárlattal a főváros új kiállító helyisége, a Lord-Major Galéria kezdte meg működését. A városmajori szabadtéri színpad melletti Lord-Major Étterem adott helyett a művész mintegy 25 olajfestményének bemutatására. A kiállítást *Bayer Ilona*, a televízió szerkesztő-riportere nyitotta meg, aki – szakmájához híven – a művésszel ott készített riport formájában tájékoztatta a nagyszámú közönséget a kisgrafikában is maradandót alkotó *M. Kiss József* pályafutásáról, terveiről. A kiállítási célokra is igen megfelelő, hangulatos étterem vezetőségének művészetpártoló elhatározásához gratulálunk és a galéria további tárlatait érdeklődéssel várjuk.

A Balaton Akadémia alapítványi kiállítása nyílt meg február 22-én Balatonfüreden, a Gyógy-téri volt szakszervezeti üdülő Vörös Szalonjában. A kiállításon való részvételre az alapítvány nyolcvannál több magyar művészt kért fel. A kisgrafika művészei közül *Vén Zoltán* szerepelt a február végéig nyitva tartó, vásárlással egybekötött tárlaton.

König Róbert grafikáiból rendeztek kiállítást a Tatabányai Népház-Játékszín Galériájában. A május 21-i megnyitón a Tatabányai Bányász Fúvószenekar muzsikája köszöntötte a Népház előtt az érdeklődőket, s a lóháton érkező Esterházy Lovasklub tagjait, köztük a kiállító művészt. Kiállítási megnyitót *Benkő Péter* színművész mondott, elsősorban a szinte

Ryoichi Murasawa fametszete (X2)

König Róbert rajza (P1)

TÁJAK ÉS EMLÉKEK – IMRE LAJOS GRAFIKÁI címmel a közelmúltban 52 oldalas kiadvány látott napvilágot a *Művészeti vizuális nevelés* című folyóirat szerkesztőségének gondozásában. A *Művészek-műtermek* című kismonográfia-sorozatnak ez már a második kötete s mindkettő szerzője *dr. Koós Judith* művészettörténész.

A grafikai művészetekről szóló bevezetés után a szerző ismerteti az 1936-ban, Hódmezővásárhelyen született *Imre Lajos* pályafutását, aki a mérnöki diploma megszerzése után kezdett el grafikával rendszeresen foglalkozni. Fa- és linómetszeteinek száma ma már 300 körül jár és grafikus tevékenységének elismeréseként a Művészeti Alap felvette tagjai sorába.

A művekről szólva a kötetben részletes elemzés olvasható *Imre Lajos* ex libriseiről, alkalmi grafikáiról és önálló kiadványként megjelent grafikai sorozatairól. Az olvasmányos stílusban megírt tanulmányt 52 illusztráció teszi gazdagabbá. A napjainkban gyéren csörgedező kisgrafikai irodalmunkban *dr. Koós Judith* monográfiáját örömmel és elismeréssel üdvözljük.

kivétel nélkül lovakat ábrázoló metszeteket, rajzokat kommentálva. Számos találó megállapítása között hangsúlyozta, hogy a ló szépsége kötelez bennünket egymáshoz való viszonyainkban is: abban, hogy – mint a ló és a lovas vagy gazdája esetében – meddig szabad egymásra rákényszeríteni az akaratunkat.

A Kolozsvár-Külső Református Egyházmegye Gy. Szabó Béla Galériája *Ilyés István* tagtársunk japán exlibris-gyűjteményéből rendezett bemutatót ez év januárjában. A kiállítás mintegy 400 eredeti kisgrafikát – 35 művész alkotását – mutatta be. Elsősorban színes fametszeteket, de a bemutatott lapok között helyet kapott több rézkarc, xerigráfia, klisényomat is. A tárlathoz néhány illusztrációt tartalmazó tájékoztató is készült, amelyben *Takács Gábor* írt hozzáértő és alapos kommentárt a kiállított művekről, a japán fametszet hagyományairól és jelenéről, kiemelve, hogy a tárlat, hosszú évek önfeláldozó munkájának a gyümölcse. Öröndetes tény, hogy a kiállításnak jelentős visszhangja volt a helyi sajtóban, rádióban és televízióban is. Gratulálunk!

SZEMLE

A német exlibris-egyesület 1992-es évkönyve, a nemrég megjelent EXLIBRISKUNST UND GRAPHIK figyelemreméltó, magyar vonatkozású cikket közölt. *Vén Zoltán, Budapest* címmel a kötet 56-61. oldalán *Christoph Zeckai* német nyelvű cikke olvasható.

Írása bevezetésében elmondja a szerző, hogy a DEG 1983-ban kiadott, hasonló évkönyvében már szerepelt a magyar művész. Akkor *Vén Zoltán* munkásságát *dr. Norbert Nechwatal* ismertette, aki *Semsey Andor* véleményét átvéve nagy jövőt jósolt a fiatal magyar alkotónak. *Zeckai* cikkében megállapítja, hogy ezek a jövődölések mostanra igencsak beteljesedtek, ugyanis Vén – sajátos művészi alkotóvilága révén – ma már Európa legismertebb és legkeresettebb exlibris-művészei közé tartozik.

A cikk a művész fényképe mellett hét újabb alkotását is bemutatja. Közülük részletesen elemzi az 1989-re készült újrú lapot, melyben művésztünk az erdélyi magyarság érdekében emelte fel szavát. Önkritikával említi a német szerző, hogy ők az időben saját egyesülési gondjaikkal voltak elfoglalva s így elkerülte figyelmüket a romániai kisebbségek sorsa, melyben – szerinte – azóta javulás mutatkozik.

Zeckai lelkes szavakkal írja le a weimari kongresszuson Vénhel történt megismerkedését, akiben ő rokonszenves, jó humorú embert ismert meg. A közöttük kialakult kapcsolat oda vezetett, hogy a KISGRAFIKA 91/2. számában közöltek alapján – szótár és egy ottani magyar vendégmunkás segítségével – összeállította a művész ex libriseinek német nyelvű jegyzékét, melyet a cikket követően le is közölt a kötetben. Ebben az alkotásjegyzékben nem szerepelnek az alkalmi grafikák, viszont hosszabb időszakot fog át, ugyanis a számozás a 319. opusz-számmal végződik, így az alkotások között már a franciaországi díjnyertes Callot-lap is szerepel.

* * *

Az olimpia alkalmára hirdetett *Sport az ex librisen* pályázat eredményét tartalmazó beszámolót olvastuk a Barcelonában megjelenő EX LIBRIS című folyóirat 1992. évvégi számában. (A pályázat feltevéit annakidején lapunkban is közzeltük.) A pályázaton 23 ország 147 művésze mintegy 300 alkotással vett részt. A legnagyobb résztvevői számmal, 24 fővel Csehszlovákia jelentkezett. A 20 tagú katalán művészcsoporthoz mellett még Olaszország, Lengyelország és Ukrajna szerepelt hasonlóan népes gárdával. Hazánkat 7 alkotó képviselte. Közülük név szerint is említi a beszámoló *Bálint Ferenc, Bagarus Zoltán, Szilágyi Imre, Xantus Géza és Molnár István* grafikusművészeket, akik a lap szerint a rézmetszők nemes tradícióját képviselték.

A barcelónai Képzőművészeti Főiskola professzoraiból alakult zsűri az első díjat *G. Pugacsevskij* ukrán művésznek ítélte oda, plasztik-metszete alapján. A második díjat *M. Baeyens* belga grafikus kapta szerigrafia-munkájáért. A harmadik és negyedik díjat cseh művészek (*B. Kullenenova* és *P. Augustovic*) nyerték el. Ötödikként a lengyel *Z. Dolatowskit* díjazták.

* * *

EG 93/1. száma beszámol arról a kiállításról, melyet a nürnbergi *Ursula Kerstan* gyűjteményéből rendeztek a szomszédok Ansbach város könyvtárában. A jelenkor exlibris-művészetét bemutató nemzetközi kiállítás egyik vitrinjében azok a lapok voltak láthatók, melyeket egyetlen gyűjtő, *Klaus Rödel* nevére készítettek különböző művészek. Közülük az írás a holland *Lou Strik* mellett a magyar *Vén Zoltán* nevét említi.

* * *

A MŰVÉSZET ÉS BARÁTAI ez évi 2. számában *dr. Arató Antal* cikkét közli. Lapunk szerkesztője *Perei Zoltán* Hatvanban rendezett emlékkiállításra kapcsán a tavaly elhunyt művész életpályáját ismerteti. A cikkből azt is megtudja az olvasó, hogy a mester több, mint 4 000 fametszetét – köztük ex libriseit, kisgrafikáit – ajándékozta a város könyvtárának. Az intézmény ezért megtisztelő feladatot vállalt a Perei-hagyaték közkinccsé tétele érdekében: addig is, amíg a könyvtár a hagyatékot nem tudja állandó kiállításon bemutatni, alkalmi bemutatókra szívesen kölcsönzi egyesületek, intézmények részére *Perei Zoltán* grafikáit.

* * *

Kronach város körzeti könyvtára 1992 végén életműkiállítást rendezett a Bayreuth-ban élt grafikus-tanár *Hans Schaefer* (1900–1976) alkotásaiból. Az intézmény vezetője, *Herbert Schwarz* megküldte a tárlat 43 oldalas, xerox sokszorosításban megjelent katalógusát, mely a művész

277 ex librisét is felsorolja. (A szabad grafikákkal együtt a művész saját maga által vezetett alkotásjegyzéke 4 465 mű adatait tartalmazza.)

Schaefer az első években a könyvjegyeket ollóval kivágott árnyképek felhasználásával komponálta. Később számos rézkarc-exlibrist készített. Témája a hazai táj: városképek, műemlékek, szép fák. Könyvjegyeinek felirata szinte kivétel nélkül gót betűvel készült. Megbízói között magyar gyűjtő nevét nem találtuk.

* * *

ről szóló sorozatát: ez alkalommal a közlekedés témájának immár harmadik részletét olvashatjuk a belga folyóiratban. Olyan könyvjegyeket mutat be és elemez, melyek kerékpárt, motorbiciklit, villamost és vonatot ábrázolnak. Magyar művészek lapjai is szerepelnek a közleményben. *Dániel Viktor* 177. op. számú, mozdonytípusokat bemutató rézkarca *iff. Katona Csaba* nevére készült. *Vertel József* mozdonyos rézmetszetét 1972-ben *Réthy István* kívánságára készítette, így nem véletlenül kerültek a KBK névbetűi a szeneskocsira. *Gross Arnold* bűbajos, szívekkel ékesített ex librise vonatot ábrázol és a holland *Rhebergen* nevét viseli. Magyar vonatkozás *German Ratner* és *Storolka* ugyancsak vonatot idéző lapja. Mindkét fametszet *Réthy István*, egykori KBK-titkár nevére készült: róla ma már csak az idősebbek tudják, hogy a vasútnmodellek szenvedélyes gyűjtője is volt.

A Callot-pályázat eredményéről számol be a magát L. V. monogrammal jelző szerző. Elmondja, hogy Magyarországról egy pályaművel ezzel a szöveggel érkezett be: „Ez nem az én könyvem”. A cikkíró csupán ezt fűzi hozzá: Kétes humor... Természetesen közli az írás a pályázat eredményét is, megemlítve, hogy az első díjat elnyerő *Vén Zoltán* után két francia művész szerepelt a díjazottak között. Összefoglalásként L. V. elmondja, hogy a pályázat nem volt könnyű s a téma igen izgalmas feladatot jelentett a pályázók számára. Az exlibris-művészet mindenestre gazdagodott vele.

A lap könyvszemléjében ismerteti *Vén Zoltán* 15 rézmetszetét tartalmazó, nemrég megjelent mappáját, részletesen elemezve az egyes lapok mondanivalóját, az azokban rejtőzködő finom erotikát, a mindennapok jelenségeiről gyakorolt lángoló kritikáját, az ökológiai visszasságok osztorozását. „Aki kedveli *Vén Zoltán* munkáit, nem nélkülözheti ezt a mappát” – fejeződik be a közlemény, amelyet a művész *Mária Magdolnát* és a hét ördögöt ábrázoló lapja illusztrál.

* * *

A svédországi *M132*slingsborg városban megjelenő PRESENTATION című folyóirat címlapján öt ország: Dánia, Finnország, Izland, Norvégia és Svédország zászlaja látható. (Mind az öt lobogó azonos szerkezetű: mindegyiken fekvő kereszt szerepel és csupán a színek változnak, így pl. a finnek zászlaján fehér alapon kék kereszt látható.) Már a címlap is jelzi, hogy a 10 esztendeje megjelenő exlibris-folyóiratot kiadója főleg az északi országoknak szánja. Magyar vonatkozású cikk ritkán jelenik meg a lapban, azért feltétlenül szólnunk kell arról, ha lap tárunkban magyar művészről történik említés.

A 134–135. számban több művelődéstörténeti cikk mellett *Vén Zoltán*ról közölnek rövid ismertetést. Az *Edwin G.* névvel jelzett cikket a művész fényképe mellett öt alkotása is illusztrálja.

A 150–151. szám szintén gazdag tartalommal jelent meg. Az Európában rendezett fontosabb képzőművészeti kiállítások ismertetése mellett egész oldalt szentelnek *Andruskó Károlynak* a Zentán élő magyar grafikusművésznek. Arcképe mellett két kisgrafikája is látható. A szövegben arról történik említés, hogy a művész 44 oldalt kitevő alkotásjegyzékében 3 728. ex libris szerepel.

Ugyanebben a számban *Vén Zoltán* korábbi rézmetszetes mappáját ismerteti *Jo Erich Kuhn*, a lap egyik szerkesztője. *Szegények biblijája – gazdagok számára* címmel írt, egészoldalas cikke arról a kiadványról szól, mely kb. egy évtizeddel ezelőtt jelent meg, mintegy 15 magyar grafikus exportra készült hasonló mappájával együtt.

Kuhn úr egyedülállónak tartja a magyar művész grafikái sorozatát, s alkotójáról elmondja, hogy nemcsak szuverén birtokosa a rézmetsző technikáknak, hanem gazdag fantáziával és különleges humorral megáldott alkotó is. A bibliai témákat feldolgozó sorozat sajátosságaként megjegyzi, hogy annak majdnem minden lapján feltűnik egy-egy kovácsoltvaskapu vagy díszes ajtó. A szerző mind a 12 lapot számba veszi és leírja a metszeteken megjelenített történeteket, kiemelve azok humoros részleteit. Pl. az *Abrahám áldozatát* bemutató lapon a cselekmény ugyancsak egy díszes, vasrácsos ajtó előtt zajlik. Az övödaskorú „áldozat” egykedvűen piszkálja az orrát, miközben az ajtó feletti román kori dombormű angyala és egy modern közúti stoplábla megállít parancsol a pátriárkának.

KÖNYVESPOLC

LOU HOEFNAGELS: WIJN EXLIBRIS. (BOROS EX LIBRISEK) Wormerveer 1992. INMERC Kiadó, 96 lap, 65 ill.

A szőlős és boros témájú ex librisekről számos szép kiadvány látott már napvilágot Európában. Ezek közül is kiemelkedik ez a mű, mely egy Amszterdam melletti kis holland város nyomdájában öltött testet. A tenyérbe illő, formás, vászonkötésű könyvecske külső borítólapján Hedwig Puwels színes rézmetszete tűnik először az olvasó szemébe. A belga művész mélynyomású lapjainak magas művészi színvonalát világszerte elismerik. Örömmel állapíthatjuk

Vén Zoltán rézmetszete (C2)

meg, hogy ez az igényesség a kötetben szereplő sok európai művész 65 bemutatott alkotásában is megmutatkozik.

A kötet több fejezetből álló, holland nyelvű szövegét Lou Hoefnagels írta, aki az előszóban az ex libris célját, rendeltetését ismerteti. Az ezt követő *Mikor és hogyan?* című fejezetben a könyvjegy történetére vetett visszapillantás után a magas-, a mély- és a síknyomás technikájáról ejt szót. A *Magukban mind szépek* című részben olyan szőlős-boros lapokat mutat be mondanivalójának illusztrálására, melyek a közismert Wein, Weib und Gesang hangulatát elevenítik fel. A következő, *Művek a borról* című fejezet illusztrációi között találkozunk először magyar művészekkel. Lippóczy Norbert részére készült *Drahos István* 657. op. számú lapja. Bodnár Sándor gyűjteményét képviseli a kötetben *Imets László* fametszete. A lap bemutatása mellett név szerint is említi a szerző Nagy László Lázárnak *Pesti Antal* részére készült fametszetét. Hosszabban ír Vén Zoltán rézmetszeteiről, mely Lippóczy Miklós részére készült. A neves borász szakember lapjáról elismeréssel említi azt a festőien ábrázolt „rumlis” környezetet, melyben a cselekmény, a borkóstolás történik.

A szőlős-boros lapok sokszínűségére utal a következő fejezet címe is: *Egyedül, együtt, sokan*. Ebben *Fery Antal* fametszetét közli, az eredetinek megfelelő, kettős színnyomással. (A lap Lippóczy Norbert nevére készült.) A *Bor és minden egyéb* című rész illusztrációi között *Kékesi László Antoine Rousseau* részére készült rézkarca és *Fery Antal* 1978-as, *Katona Gábor* számára készült újévi lapja képviseli ismét a magyar művészetet.

A szerző végül a szőlős-boros lapokról megjelent kiadványokat foglalja össze. Sajnálatos, hogy magyar kiadványokról nem esik szó. Talán csak az a vigasztaló, hogy a jegyzékekbe egyébként felvett, 1987-es kronachi katalógusban sok magyar exlibris-művész alkotása szerepel.

A gyönyörű kiállítású hollandiai könyvben Európa sok neves művésze (Bayens, Cinybulk, Dolatowski, Gaudaen, Leboroni, Krátty, Huffert, Ott, Jakubowski stb.) szerepel, kitűnően reprodukált, sokszínű alkotásokkal. Öröm számunkra, hogy közöttük művészeink is szép számban, méltóképpen képviselik a magyar ex librist, kultúránkat.

A VILÁG EXLIBRIS-MŰVÉSZEINEK KIÁLLÍTÁSA (Katalógus)

A japán egyesület megküldte részünkre az 1992-ben rendezett nagyszabású kiállításuk 86 oldalas katalógusát. A sapporói 24. exlibris-kongresszushoz kapcsolódó, *A világ exlibris-művészeinek kiállítása* című kiadványban 518 kisgrafika reprodukcióját közölték.

Az anyag felét az európai művészek alkotásai teszik ki. Földrészünk országai közül a legtöbb kiállítóval szerepel Csehszlovákia és Lengyelország (94, illetve 25 fővel). Hazánkat a következő művészek egy-egy alkotása képviseli a katalógusban: *Altörjay András*, *Bakacsi Lajos*, *Fery Antal*, ifj. *Feszt László*, *Imre Lajos*, *König Róbert*, *Vén Zoltán*, *Kantus Géza*.

Földgolyónk keleti féltékéjének három országa a kiállítás anyag másik felét teszi ki. Kínából 111 alkotó lapjait közli a katalógus, Hong Kong 33 művészt szerepeltetett. A legtöbb alkotással a rendező ország művészeti rukkoltak ki: 114 kisgrafika képviselte a Felkelő Nap Országát.

A bemutatott ex libriseket egységesen kb. 6 x 4 cm-es méretre kicsinyítve, fekete-fehér nyomással közli a kiadvány, melyet jó papíron remek nyomdatechnikával állított elő egy ottani nyomda. (Nevét nem sikerült megállapítanunk, mert a füzet impresszuma csak japán nyelven íródott.)

Az ötszáznál több illusztráció változatos összképet ad a vi-

lág exlibris-művészetéről. E remek kiadványt lapozgatva otthonunkban tekinthetjük át országok, földrészek exlibris-stílusának sokszínűségét. Az akadémikus aprólékosságtól a szürrealizmus montázstechnikáig, a szájbárogós realizmustól az absztrakt alkotásokig mindenféle stílus előfordul a bemutatott lapok között, s meg kell vallani, szinte minden irányzat igen színvonalas alkotásokat is felvonultat. Kelet országáiban a hagyományos fametszet-stílus uralkodik, „európaias” formanyelv csak elvétve fordul elő. A katalógus nagy tanulsága: nem kell aggódni az ex libris jövőjéért, amíg világszerte ennyi tehetséges, gondolatgazdag művelője jelentkezik.

A katalógust kísérő levélben a japán egyesület elnöke, *Hidetaro Imamura* úr, köszönetet mond a részvételért a kiállító művészeknek, akik részére a katalógus egy-egy példányát megküldték. Azok számára, akik a katalógus iránt érdeklődnek, igazi japán udvariassággal az elnök az alábbiakat közli. A katalógus költségeihez a kormányzat is hozzájárult, ezért nem bocsátható áruba, ám korlátozott példányszámban néhányat postázhatnak azok számára, akik kötetekként 1500 jent adományoznak az egyesületnek. Az összeg a hajóposta költségét is tartalmazza.

Dr. Soós Imre

EXLIBRIS – PÁLYÁZAT

A hollandiai OSS város 75 esztendőös papírgyára, jubileuma alkalmából 1000 gulden fődíjjal exlibris-pályázatot írt ki. (A város Hollandia közepén, a Maas folyó közelében, Nimwegen és s'Hertogenbosch között fekszik.) A pályázat feltételei az alábbiak:

1. Az ex librisen szerepelnie kell a következő nyomdász-szimbólumok valamelyikének: griffmadár, karmai közt nyomótámponnal; festékező henger, ólombetű és/vagy más grafikai jelképek.

2. Szerepeljen az EX LIBRIS szó és a lap tulajdonosának neve.

3. A képfelület maximális mérete: 11 × 13 cm.

4. Minden pályamű 3 példányban küldendő be.

5. Csak az 1988–1993 között készült lapok küldhetők be.

6. A lapon szerepeljen az alkotó szignója. Kísérőiraton kell feltüntetni az alkalmazott technikát.

7. Beküldési határidő: 1993. szeptember 1.

Cím: DRUK EN PAPIER FNV afdeling Oss
Postbus 562. 5340 AN Oss (Nederland)

8. A pályázatok elbírálását grafikai szakemberekből és a cég képviselőjéből álló zsűri végzi.

9. A pályaműveket a cég 75 éves jubileuma alkalmából 1993. október 25 és november 25 között Oss város múzeumában fogják kiállítani.

10. A beküldött pályaművek a rendező vállalat tulajdonába kerülnek.

11. Az eredményről a pályázók idejében értesítést kapnak.

ERKEL AZ EX LIBRISEN

Az Ex libris emlékpályázat feltételei

1993-ban Erkel Ferencre emlékezünk halálának 100. évfordulóján. A magyar Himnusz zeneköltője, a nemzeti opera megteremtője Gyulán született 1810-ben; szülőhelyével 1893-ban bekövetkezett haláláig kapcsolatot tartott. A város felemelő kötelessége őrizni, alkotó módon ápolni nagy szülőtte emlékét, hozzájárulni ahhoz, hogy a magyarság nemzeti imájának zeneköltője méltó helyre kerüljön az európai kultúra értékeinek panteonjában. Ettől vezérelve 1993-ban.

Gyula város Önkormányzata
és a Dürer Társaság
NEMZETKÖZI EX LIBRIS PÁLYÁZATOT
hirdet

ERKEL FERENC EMLÉKEZETÉRE
halálának 100. évfordulóján

Pályázati feltételek:

1. Az alkotásban szerepeljen Erkelrel kapcsolatos téma. Eredeti lapokat kérünk, melyeket Erkel életművének szellemisége, egyes művei és/vagy az Erkelhez kapcsolódó emlékhelyek inspiráltak.

2. A kompozícióban az ex libris szavakkal vagy velük egyenértékű kifejezésekkel együtt tüntesse fel a könyvtulajdonos személy vagy intézmény nevét.

3. Minden technika megengedett, amennyiben az alkotás kész műnyomat.

4. Az ex libris-kompozíció egyik oldala sem haladhatja meg a 14 centimétert.

5. Egy alkotó legfeljebb három pályaművet nyújthat be. Mindegyikből 3 db nyomatot kérünk.

6. A művekhez rövid életrajzt kérünk mellékelni, a művész teljes nevével, pontos címével, valamint a lap (vagy lapok) keletkezési évének és technikájának megjelölésével.

7. Beküldési határidő: 1993. szeptember 1.

8. A pályaműveket az alábbi címre kérjük:

Erkel Ferenc Múzeum 5700 Gyula, Kossuth L. u. 17 Pf.: 8.

9. A beküldött ex librisek térítés nélkül a Dürer Társaság tulajdonába kerülnek; azokat a Társaság megőrzi, a kiállítás kiadványaiban közreadja.

10. A pályamunkából 1993. november 7-én, Erkel Ferenc születésének 183. évfordulóján kiállítást nyitunk a Dürer Teremben (Gyula, Kossuth Lajos u. 17.); ekkor kerül sor a pályázat eredményhirdetésére is.

A legjobb alkotások pályadíjai:

Egy I. díj:	30 000,-Ft
Két II. díj:	25 000,-Ft
Két III. díj:	20 000,- Ft
Különdíjak.	

Jó alkotómunkát kívánunk!

Dürer Társaság

RÉSUMÉ

Dans l'article premier Imre Soós fait connaître l'activité artistique de Mme Anna László qui vit à Szeged et a créé jusqu'à présent 135 petites gravures (C3). La première partie de sa liste des créations fut publiée en 1987 par la Bibliothèque de Hajdúhadház. Dans ce numéro nous publions la deuxième partie de sa liste mentionnée.

László Kekesi n'était seulement un excellent artiste de la petite gravure, mais il était aussi un des plus célèbres artistes du timbre poste hongrois. A l'occasion de son décès, son ancien collaborateur, Zoltán Vén a écrit la nécrologie sur son feu ami.

Nous présentons la xylogravure (op. 592.) d'Antal Fery créé pour le collectionneur István Szigeti. Ils figure aussi l'ex libris d'un collectionneur inconnu qui a utilisé cette création à ses propres visées sabs l'avis conforme du propriétaire.

On lit les pensées de l'article Ferenc Lajos sur soi-même et son activité artistique.

Antal Arató écrit sur l'amitié et thèmes communs de Gyula László et Antal Fery. Pareillement le rédacteur présente l'artisate hongroise de la petite gravure Margit Simó qui vit dans la ville Arad, en Roumanie.

Après des nouvelles revue des publications étrangères.

AZ EGYESÜLET SPONZORA – OUR SPONZOR

Vállalatunk több, mint 25 éves tapasztalattal rendelkezik a legkülönbözőbb áruk tárolásában, kezelésében és szállításában.

Feladatainkat az ország hét különböző vidékén telepített nagy befogadóképességű közraktárunkban kiváló infrastruktúra biztosításával üzemszerű körülmények között látjuk el. Minden közraktárunkban közúti és vasúti összeköttetéssel, Győr és Baja térségében kikötővel rendelkezünk. Korszerű anyagmozgató gépekkel biztonságosan sérülésmentesen és szakszerűen rakodunk, biztosítva ezzel a csomagolás és az áru védelmét.

Célunk, hogy ügyfeleink igényeit a legmagasabb színvonalon elégítsük ki. Meggyőződésünk, hogy munkája gazdaságos megszervezéséhez nélkülözhetetlen partnereink leszünk.

az áruk mozgatása,
az áru biztonságos és szakszerű tárolása
(fedett és szabadtéri tárolóhelyeken)
áruküldemények kiváltása, feladása,
a továbbfuvarozáshoz szükséges fuvarozó eszköz megrendelése
fuvarozó eszköz esetenkénti soron kívüli biztosítása
nemzetközi fuvarozási és szállítmányozási tevékenység
vám és egyéb hatósági vizsgálatoknál szükséges közreműködés
az áru átcsomagolása, jelölése külön kívánság szerint
jegyzőkönyvek, konszignációk, fuvarlevelek, kimutatások készítése
konténertárolás (depo szolgáltatás)
konténerek rakodása és közúti szállítás
konténerek javítása
közraktári jegy kiállítása
egyéb szolgáltatások elvégzése

ÁTI KÖZRAKTÁROZÁSI VÁLLALAT

Budapest, VII., Wesselényi u. 4.
H-1368 Bp. Pf.: 215 _____
Telefon: 1422-796 _____
Telex: 22-6528 _____

Our company has got a more than a 25-year-experience in warehousing, manipulation and transport of the widest range of goods. There are seven warehouses of big capacity, with excellent infrastructure in Hungary in which the proper conditions are given. Each warehouse is accessible in road traffic and by rail, two of them—at Győr and Baja—even by water. Up-to-date handling equipment makes professional, safe loading possible, thus protecting both goods and packaging from any damage.

Our aim is to meet our partners' requirements on the highest level. We are convinced you can't get along without us when economically organizing your job

handling of goods
safe and professional
warehousing of goods
(in roofed area and open-air)
clearance and dispatch of consignments,
ordering of transport vehicles being
necessary to forwarding
request
transport and forwarding in international
relations
assistance with customs clearance and other
controls of authorities
re-packing and marking of goods on special request
making damage reports, statements, drawing up packing lists
and freight bills
warehousing of containers (depot service)
loading and transport of containers in road traffic
repairs of containers
issue of warehouse warrant
and other services.

Neotipp Nyomdaipari és Kereskedelmi Betéti Társaság

1025 Vöröstorony lejtő 5.

Felelős vezető: dr. Naszályi Gábor

ISSN 0209-6161